

Zagraniczni

Bernhard Hänsel¹ **24 V 1937–1 IV 2017**

Mija rok od czasu, gdy odszedł z grona europejskiego formatu archeologów prof. dr Bernhard Hänsel, profesor Freie Universität Berlin i wieloletni dyrektor Institut für Prähistorische Archeologie tegoż uniwersytetu.

Bernhard Hänsel już w latach młodości, spędzanych z rodzicami w Dreźnie, w roku 1955 i 1956 uczestniczył w badaniach wykopaliskowych prowadzonych przez Landesmuseum für Vor- und Frühgeschichte w Dreźnie. Było to swego rodzaju przygotowanie do wybranego i wymarzonego zawodu. Prof. Bernhard Hänsel należał do grona znakomicie wykształconych archeologów europejskich. W latach 1956–1964 odbywał studia w zakresie archeologii pradziejowej i wczesnośredniowiecznej, archeologii klasycznej, geologii i antropologii na uniwersytetach w Jenie, Heidelbergu i Wiedniu, uwieńczoną promocją doktorską. W roku 1968 opublikował swoją pracę doktorską pt. *Beiträge zur chronologischen Gliederung der mittleren Bronzezeit im Karpatenbecken*, w serii Beiträge zur ur- und frühgeschichtlichen Archäologie des Mittelmeer-Kulturräume (red. V. Milošević, tom 6. i 7.). Dzieło to zwiastowało początek głównego nurtu jego zainteresowań badawczych pradziejami, a szczególnie epoką brązu i początkami epoki żelaza na terenach Europy południowo-wschodniej. To zainteresowanie było realizowane do końca jego dni wielorako – zarówno poprzez badania terenowe, publikacje, jak też ożywione kontakty osobiste z badaczami tych regionów Europy.

Bernhard Hänsel pracował na kilku uniwersytetach niemieckich. W latach 1966–1972 został zatrudniony w charakterze asystenta na Uniwersytecie w Bochum. W roku 1972 habilitował się na Uniwersytecie w Erlangen/Norymberga na podstawie pracy *Beiträge zur regionalen und chronologischen Gliederung*

¹ Wiadomość o śmierci prof. Bernharda Hänsela dotarła do PAU w 2018 r. Nekrolog dostarczono do redakcji po oddaniu poprzedniego tomu „Rocznika PAU” (R. 2017) do druku.

der älteren Hallstattzeit an der unteren Donau, opublikowanej 1976 r. w serii Beiträge zur ur- und frühgeschichtlichen Archäologie des Mittelmeer-Kulturräumens (red. V. Milošević, tomy 17. i 18.). W tymże roku otrzymał stanowisko docenta na Uniwersytecie Erlangen/Norymberga, a w roku 1976 został profesorem na Uniwersytecie w Kilonii, gdzie pracował do 1981 r. W tym roku uzyskał profesurę na Wolnym Uniwersytecie w Berlinie (Freie Universität Berlin), na którym pozostał do przejścia na emeryturę w roku 2006. Na Uniwersytecie w Berlinie objął kierownictwo Seminar für Ur- und Frühgeschichte, które dzięki jego staraniom wkrótce przekształcone zostało w instytut (Institut für Prähistorische Archäologie). Placówka ta stała się rychło ważnym centrum badawczym i dydaktycznym o znaczeniu międzynarodowym. Zarówno personel dydaktyczny, jak też studenci i doktoranci rekrutują się również spoza Niemiec, m.in. ze Słowenii. W tej placówce odbywają także naukowe i stypendialne archeolodzy z Polski. Prof. Bernhard Hänsel wykształcił pokaźne grono archeologów, z których wielu zajmuje ważne pozycje w nauce, będąc m.in. profesorami.

Imponujące są efekty archeologicznych badań wykopaliskowych prof. Bernharda Hänsla na obszarze greckiej Macedonii i półwyspie Chalkidiki, w serbskiej Wojwodinie i chorwackiej Istrii. Na szczególne podkreślenie zasługują wieloletnie badania na terenie greckiej Macedonii w Kastanas, których wyniki uwieńczone zostały wielotomowym opracowaniem.

Związki prof. Bernharda Hänsla z polską archeologią były również bliskie i miały wieloraki charakter. Głównie był to jego aktywny udział w znaczących konferencjach naukowych, organizowanych w Polsce, w tym m.in. zorganizowanych przez ówczesny Instytut Historii Kultury Materialnej PAN (obecnie Instytut Archeologii i Etnologii PAN). Uczestniczył również kilkakrotnie w organizowanym przeze mnie cyklu konferencji w ramach prac Komisji Archeologicznej Oddziału Polskiej Akademii Nauk i przy współpracy Muzeum Archeologicznego w Biskupinie. Prezentował także referaty, m.in. o swoich badaniach w Kastanas na posiedzeniu Komisji Archeologicznej O/PAN we Wrocławiu, jak również uczestniczył w kilku konferencjach organizowanych przez tę Komisję we Wrocławiu. Te pobyty w Polsce przy rozmaitych okazjach sprawiły, jak wspominałem, że z wieloma polskimi archeologami nawiązał bliskie koleżeńskie kontakty, a także przyjaźnie. Zdobył też bardzo dobrą orientację w prowadzonych przez nas badaniach. Szczerze i życzliwie zawsze nam sekundował, a także starał się być pomocnym doradcą. Głos Bernharda był na tych spotkaniach zawsze znaczący. Podobnie było również na wielu konferencjach w innych środowiskach, poza naszymi krajami, w których miałem okazję uczestniczyć razem z nim.

Prof. Bernhard Hänsel był członkiem wielu gremiów naukowych, w tym Niemieckiego Instytutu Archeologii. Był członkiem zagranicznym Polskiej

Akademii Umiejętności. Został uhonorowany kilkoma doktoratami honoris causa.

Odejście od nas na zawsze prof. Bernharda Hänsla jest dotkliwą stratą dla europejskiej archeologii, zwłaszcza zaś dla badań nad epoką brązu i wczesną epoką żelaza. Dla wielu zaś oznacza także utratę bliskiego Kolegi, a dla mnie bliskiego mi przez wiele lat, serdecznego Przyjaciela. Trudno mówić, iż miejsce po nim z czasem da się zapełnić, ono pozostanie już puste, a Bernharda zachowamy w naszej pamięci, zaś jego naukowe dokonania badawcze będą miały trwałe miejsce w historii naszych badań.

Bogusław Gediga